

Dr. Bodnár Melinda*

Klasszissokkal jobb a helyzet: a befektetési vállalkozások új prudenciális keretrendszere

Új prudenciális keretrendszer vonatkozik 2021. június 26-tól a pénzügyi eszközök piacairól szóló irányelv (MiFID II) befektetési vállalkozásaira EU-szerte, így hazánkban is. A változásokat a befektetési vállalkozásokról szóló irányelv (IFD) és a befektetési vállalkozásokról szóló rendelet (IFR) hatályba lépése vezette be. Ezek az intézmények új kategóriák szerinti besorolását eredményezték, amellyel a hitelintézeti szabályokhoz képest egy egyszerűbb, a befektetési vállalkozások sajátosságaihoz igazodó követelményrendszer alakult ki. Az új szabályok azonban nem minden befektetési vállalkozás esetében alkalmazandók.

Az európai szabályozók szándéka és célja a befektetési vállalkozásokra vonatkozó egységes, integrált prudenciális keretrendszer, az IFR/IFD létrehozásával az volt, hogy ezen intézmények esetében a tényleges kockázataikat jobban tükröző, ugyanakkor az arányosság elvét is kifejező szabályozás valósuljon meg. A kialakított új szabályozás a befektetési vállalkozások többségét kiemelte az európai szintű hitelintézeti tőkekövetelmény-szabályozásra vonatkozó CRR/CRD hatálya alól. A kisebb kockázatot jelentő befektetési vállalkozásokra így már egy egyszerűbb szabályrendszer követelményei vonatkoznak, különösen a tőkekövetelményekre és az adminisztratív terhekre vonatkozó előírások tekintetében.

Az új követelményrendszer az intézményeket új kategóriák szerint osztályozza, az uniós szabályozás terminológiáját használva ún. Class-okba sorolva őket. A prudenciális szabályok pedig attól függően változnak, hogy a befektetési vállalkozás melyik kategóriába tartozik. Egyes kategóriáknál viszont továbbra is CRR/CRD szabályai alkalmazandók, a befektetési vállalkozás mérete, tevékenysége és kockázatainak a sajátosságai következtében.

Milyen osztályokat különböztetünk meg?

Az IFR/IFD besorolási rendszere a vállalkozásokat négy különböző osztályba sorolja, létrehozva ezáltal az intézmények alábbi kategóriáit.

KATEGÓRIÁK	AZ OSZTÁLYOZÁS ELEMEL	SZABÁLYOZÁSI KERETRENDSZER
„Class 1”	Azok a nagyméretű befektetési vállalkozások, amelyek számviteli beszámolókat folytatnak, vagy pénzügyi eszközök jegyzési garanciavállalása és/vagy pénzügyi eszközök elhelyezése az eszköz vételére irányuló kötelezettségvállalással tevékenységet végeznek és eszközeik összértéke meghaladja a 30 milliárd eurót (egyedi és	CRR/CRD

KATEGÓRIÁK	AZ OSZTÁLYOZÁS ELEMEI	SZABÁLYOZÁSI KERETREND-SZER
	összevont alapon) „ Class 1 ” kategóriába sorolt vállalkozások.	
„ Class 1 minus ”	A „Class 1 minus” intézmény jogosult saját-számlás kereskedést folytatni, vagy pénzügyi eszközök jegyzési garanciavállalására és/vagy pénzügyi eszközök elhelyezésére az eszköz vételére irányuló kötelezettségvállalással tevékenységet végezni, és konszolidált eszközeinek összértéke meghaladja a 15 milliárd eurót, de nem éri el a 30 milliárd eurós „Class 1” besorolás küszöbértékét. Ide soroljuk azokat a befektetési vállalkozásokat is, amelyek ugyanezen tevékenységek végzésére jogosultak, és eszközeik összértéke összevont alapon az 5 milliárd eurót meghaladja, de nem éri el a 15 milliárd eurót és a felügyeleti hatóság megítélése szerint méretüknél, tevékenységeiknél fogva az ilyen befektetési vállalkozások a hitelintézetek jelentette kockázatokhoz hasonló kockázatokat jelenthetnek a pénzügyi stabilitásra.	CRR/CRD
„ Class 2 ”	Meghatározott szintű szavatolótőkével rendelkező intézmények a „ Class 2 ” besorolás alá esnek.	IFR/IFD
„ Class 3 ”	Azok a kis méretű és össze nem kapcsolt (nem csoporthoz tartozó) intézmények, amelyek bizonyos küszöbértékeket nem lépnek túl a K-faktor számítása szerint, és nem rendelkeznek ügyfélvagyonnal „ Class 3 ” kategóriába tartozó befektetési vállalkozásnak minősülnek.	IFR/IFD

A változások lényegesek, hiszen a hitelintézet fogalma, definíciója is módosult, megteremtve ezáltal a két prudenciális szabályozási keretrendszer közötti koherenciát. Az európai szabályozó felismerte, hogy vannak olyan befektetési vállalkozások, amelyek a MiFID II szabályai szerinti engedéllyel rendelkeznek, azonban méretüknél és tevékenységük jellegénél fogva rendszerszinten jelentősnek tekinthetők, bankszerű szolgáltatásokat nyújtanak, és jelentős mértékben vállalnak kockázatokat. Olyan üzleti modellekkel és kockázati profilokkal bírnak, amelyek a nagy hitelintézetekhez hasonló kockázatot jelentenek a pénzügyi piacok stabil és szabályszerű működésére.

Az új szabályok szerint az ilyen már működő befektetési vállalkozás köteles hitelintézeti működési engedélyt kérni az illetékes felügyeleti hatóságtól, és az engedélyezési eljárást követően hitelintézetként kell működnie. A „Class 1” kategóriába tartozó intézmények tehát „elvesztik” befektetési vállalkozás formájában történő működés lehetőségét, és teljes mértékben a CRR/CRD szabályoknak kell megfelelniük.

Az Európai Bankhatóság (EBA) által végzett adatgyűjtés és felmérés szerint mintegy 19 uniós befektetési vállalkozás lépi át a „Class 1” besorolás szerinti 30 milliárd eurós küszöbértéket, figyelemmel arra az új előírásra is, miszerint, ha a vállalkozás egy harmadik országbeli csoport tagja, a harmadik országbeli csoport minden egyes uniós fióktelepének összes eszközét be kell számítani a csoporthoz tartozó valamennyi vállalkozás eszközeinek összértékébe.

A „Class 1 minus” osztályba tartozó intézmények továbbra is befektetési vállalkozások maradnak, azonban a CRR/CRD prudenciális szabályainak kötelesek megfelelni. A jogszabályi előírások szerinti küszöbértékek jelzik az ebbe a kategóriába tartozó befektetési vállalkozásokat, illetve bizonyos feltételek fennállása esetén a felügyeleti hatóság is kötelezheti a befektetési vállalkozást a CRR/CRD szerinti prudenciális szabályok alkalmazására.

Az IFR és az IFD vezette be a kis méretű és össze nem kapcsolt befektetési vállalkozás fogalmát, amelyet részletesen az IFR 12. cikke határoz meg. Ezek az intézmények az ún. „Class 3” befektetési vállalkozások, amelyek a jogszabályban előírt feltételeknek való megfelelés esetén az új prudenciális keretrendszer számos adatszolgáltatási, likviditási és nyilvánosságra hozatali követelménye alól felmentést kapnak, így az IFR/IFD szerinti követelményrendszernek csak egyes – a kockázatukat leginkább tükröző – előírásai vonatkoznak rájuk.

A „Class 2” befektetési vállalkozások pedig azon befektetési vállalkozások, amelyek nem sorolhatók más kategóriába. Valójában az új prudenciális keretrendszer esetükben alkalmazandó a legteljesebben: az IFR/IFD szerinti új vállalatirányítási, kockázatkezelési és kockázatvállalási szabályok, az adatszolgáltatási és nyilvánosságra hozatali követelmények kötelezik őket. Hazánkban a legtöbb befektetési vállalkozás a „Class 2” kategóriába tartozik.

Előfordulhat, hogy egy „Class 2” vagy „Class 3” besorolású befektetési vállalkozás mégis a CRR/CRD egyes szabályainak köteles megfelelni. Ez abban az esetben lehetséges, ha az IFR 1. cikk (5) bekezdésében foglalt feltételek teljesülése esetén a befektetési vállalkozás maga kéri a felügyeleti hatóság engedélyét a CRR/CRD szerinti előírások alkalmazásához, feltéve, hogy nem szabályozási arbitrázs céljából választja ezt a megoldást. Az egyes osztályok, illetve a két szabályrendszer közötti váltás a küszöbértékek elérése esetén kötelező. Az európai jogalkotó azonban megteremtette a

lehetőséget a felügyeleti hatóságok számára, hogy a befektetési vállalkozás kérelme nélkül, a felügyeleti hatóság mérlegelése alapján tegye kötelezővé a CRR/CRD alkalmazását. A vonatkozó jogszabályi feltételek hazai alkalmazásáról az MNB által publikált [Tájékoztató](#) segíti a piaci szereplőket.

A fenti elhatárolásokhoz is kapcsolódó részletszabályokat – az IFR/IFD mellett – az EBA által kidolgozott [szabályozás- és végrehajtás technikai rendeletek, valamint iránymutatások](#) tartalmazzák. Az új szabályozás többek között 21 másodszintű joganyag, 8 iránymutatás és 2 jelentés elkészítésére hatalmazza fel az EBA-t. Ezek kidolgozása, illetve EU Bizottság általi elfogadásuk az új prudenciális keretrendszer alkalmazása óta zajlik. Az Európai Unió Hivatalos Lapjában már publikált, [IFR-hez kapcsolódó](#), valamint [IFD-hez kapcsolódó](#) felhatalmazáson alapuló jogi aktusok és végrehajtási rendeletek az EU Bizottság honlapján követhetők nyomon.

Kapcsolódó felügyeleti elvárások

Az egyes kategóriák közötti elhatárolás különösen fontos az intézményekre vonatkozó helyes prudenciális szabályok meghatározása, illetve azok alkalmazása miatt. A prudenciális keretrendszer meghatározza a felügyeleti hatóság által kiadott szabályozó eszközök, mint például az MNB által kiadott ajánlások, hatályát is. Az MNB az új európai szabályozási keretrendszer és osztályba sorolás figyelembevételével megkezdte a befektetési vállalkozásokra vonatkozó hatályos MNB elvárások felülvizsgálatát, illetve folyamatosan figyelemmel kíséri az EBA vonatkozó iránymutatásait.

Az új besorolás a befektetési vállalkozások részéről is kellő körültekintést igényel. Az eltérést engedő szabályok miatt ugyanis egy-egy befektetési vállalkozás olyan MNB ajánlásnak is címzettjévé válhat, amelynek elvárásai a CRR/CRD követelményein alapulnak.

A kezdeti szakaszban az új IFR/IFD szerinti prudenciális keretrendszerre való felkészülés, illetve az annak való folyamatos megfelelés jelentős szervezeti erőforrásokat köthet le a befektetési vállalkozásoknál és akár jelentősebb költségekkel is járhat. Az új prudenciális előírások, az új osztályozás elsősorban a kis- és közepes befektetési vállalkozások számára hoz változásokat, mivel mentesíti őket a CRR/CRD felügyeleti keretei alól, és a meglévő MiFID II/MiFIR rendelkezések mellett külön szabályrendszer alá helyezi őket. Mindez lehetővé teszi, hogy a kisebb kockázatot jelentő befektetési vállalkozások egy egyszerűbb, a működésükben rejlő tényleges kockázatokra reagáló szabályrendszernek felelhessenek meg, ezzel hosszabb távon költséghatékonyabbá téve működésüket.

**A szerző a Magyar Nemzeti Bank vezető szabályozási szakértője*

„Szerkesztett formában megjelent a ProfitLine.hu portálon 2022. április 8-án.”